

Politieacademie

**Project Initiatie Document
PID
Less than Lethal Weapons**

Opdrachtgever:

Art10-2E

Opdrachtnemer:

Art10-2E

Versie 1.0 • datum: 8-12-2016

Projectinformatie

Project:	Less than Lethal Weapons	Fase:	PM2 Voorbereiden
Opdrachtgever:	Art10-2E		
Projectmanager:	Art10-2E	Projectcode:	n.v.t.
Paraaf PM:		Datum paraaf:	

Revisies

Versie	Status	Datum	Wijzigingen
0.2	Concept	26-9	
1.0	Definitief	14-11	

Advies PPM

Versie	Datum advies	Naam/Afdeling	Functie/Rol	Advies
0.				

Goedkeuring Stuurgroep

Versie	Datum goedkeuring	Naam/Afdeling	Functie/Rol	Paraaf
0.				

Distributie

Versie	Datum verzending	Naam	Functie/Rol
0.		PPM	

Inhoudsopgave

Doel van dit document	4
1 Het project	4
1.1 Opdrachtformulering	5
1.1.1 Projectdoelstelling	5
1.1.2 Eindresultaat	5
1.1.3 Randvoorwaarden.....	5
1.1.4 Impact (Project Start Architectuur).....	6
2 Projectplanning.....	6
2.1 Producten en planning op hoofdlijnen	6
2.2 Werkpakket 1 – visie op gevaarsituaties	7
2.3 Werkpakket 2 – Shortlist Less than Lethal Weapons	11
2.3 Werkpakket 3 – Police Technology Assessment.....	14
2.4 Werkpakket 4 – Pilot stroomstootwapen	17
3 Financiën	19
4 Organisatiestructuur	20
5 Beheermechanismen.....	21
5.1 Tolerantie	21
5.2 Projectrapportages.....	21
6 Projectrisico's	24
6.1 Risicomanagement	24
6.2 Issues, wijzigingen- en escalatieprocedure	24
7 Bijlagen	25

Doel van dit document

Het Project Initiation Document (PID) beschrijft de fundamenteën van het project en wordt beschouwd als het contract tussen de Stuurgroep en het Projectmanagement.

De twee belangrijkste redenen voor het gebruik van dit document zijn:

- om er zeker van te zijn dat het project een gezonde basis heeft voordat de Stuurgroep gevraagd wordt zich aan het project te committeren;
- om te dienen als basisdocument op grond waarvan de Stuurgroep en de Projectmanager de voortgang en wijzigingen kan toetsen en bewaken en vragen omtrent geldigheid (rechtvaardiging) van het project tijdens de uitvoering kan beoordelen.

1 Het project

Voor het gebruik van geweld heeft de politiemedewerker – naast de eigen mondelinge en fysieke kracht - een aantal ondersteunende gewelddsmiddelen tot zijn beschikking. In de basispolitiezorg zijn dat de korte wapenstok, pepperspray en het dienstpistool voor de ME daarnaast de lange wapenstok en traangas. In de afgelopen jaren zijn een aantal - min of meer los van elkaar staande - onderzoeken, documenten, aanbevelingen en besluiten op het gebied van bewapening van de politie uitgekomen. Er blijkt behoefte te bestaan om de huidige gewelddsmiddelen opnieuw te beschouwen teneinde te kunnen komen tot een geactualiseerde en toekomstbestendige zienswijze op de bewapening van de politie. Het accent daarin ligt hierbij nadrukkelijk op het betrekken van de potentie van Less than Lethal Weapons¹ (LtLW).

Een onderzoeksproject in deze richting kan overigens niet alleen middelgericht zijn. De meer fundamentele vraag welke politie wij op het gebied van geweld- en gevaarbeheersing willen zijn komt evengoed aan de orde. Het is de vraag hoe wij ook in de toekomst op maatschappelijk verantwoorde wijze invulling geven aan het ons toegekende geweldsmonopolie? Geloofwaardigheid, veiligheid, doortastendheid en legitimiteit van het politieoptreden staan daarin centraal.

De opdrachtformulering, zoals deze is goedgekeurd door de opdrachtgever (bijlage 1), dient als startpunt voor de uitwerking van dit PID. Daarbij is het van belang dat met de invoering van de uitschuifbare wapenstok met ingang van 2017 en de start van de pilot met het stroomstootwapen eind 2016, het niet te verwachten valt dat er de eerstkomende jaren nog behoefte is aan of ruimte is voor nog een of een ander LtLW in de basispolitiezorg. De noodzaak van het beantwoorden van bovengenoemde fundamentele vraag blijft echter actueel en dit onderzoek voorziet dan ook in et beantwoorden van die vraag, zowel voor de basispolitiezorg als met betrekking tot openbare ordehandhaving door de ME.

¹ De term *Less than Lethal* is afkomstig van het onderzoeks- en technologisch ontwikkelprogramma SUBCOP (SUicide Bomber COunteraction and Prevention) van de Europese Unie.

1.1 Opdrachtformulering

1.1.1 Projectdoelstelling

Het uitbrengen van een onderbouwd advies aan de Korpsleiding hoe in de toekomst - door BPZ en ME - nog veiliger, effectiever en nauwkeuriger kan worden opgetreden in geweld en gevaarsituaties met gebruikmaking van *Less than Lethal Weapons (LtLW)*.

Het realiseren van de doelstelling wordt nagestreefd door een onderzoeksproject dat uiteenvalt in een aantal onderdelen, die onlosmakelijk met elkaar samenhangen (zie onder 2: werkpakketten). De als eindresultaat op te leveren producten worden onder 1.1.2 benoemd

1.1.2 Eindresultaat

Het eindresultaat betreft een overkoepelende adviesrapportage die gebaseerd is op de volgende onderdelen (en deze ook bevat):

1. Een toekomstgerichte visie op veilig, effectief en nauwkeurig politie optreden in gevaarsituaties, op basis van situaties zoals die zich in de actuele praktijk van basispolitiezorg en openbare ordehandhaving door de ME voordoen.
2. Een rapportage met longlist en een onderbouwde shortlist van LtLW die mogelijk geschikt zijn voor gebruik door de Nationale Politie in het kader van de openbare ordehandhaving door de ME.
3. Een beschrijving van de methode Police Technology Assessment (PTA) waarmee nu en in de toekomst keuzes over de aanschaf van LtLW onderbouwd kunnen worden.
4. Een rapportage over twee uitgevoerde PTA's van de LtLWs van de onder 2 genoemde shortlist.
5. Een evaluatie van een pilot met het stroomstootwapen en een PTA- rapportage over het stroomstootwapen.

1.1.3 Randvoorwaarden

In de opdrachtformulering LtLW zijn randvoorwaarden gedefinieerd voor het project. Deze worden hieronder opgesomd met de daaraan verbonden maatregel.

Randvoorwaarde	Maatregel
Er is toestemming van de Chief Procurement Officer om de onderzoeksopdracht in gezamenlijkheid uit te laten voeren door de drie genoemde partijen, ieder met haar eigen verantwoordelijkheid en (wetenschappelijke) onafhankelijkheid, maar onder verantwoordelijkheid van de Nationale Politie.	Er wordt pas gestart met het onderzoek na toestemming onder deze voorwaarden.
Budget voor kosten van materieel, capaciteit en ook onderzoek en analyse behoren vooraf te zijn gereserveerd. De kosten van dit onderzoek worden betaald door de Directie FM.	Er wordt pas gestart met het onderzoek als het budget formeel is toegewezen.
De functionele, (objectief) veilige en bedrijfseconomische principes rond politie-uitrusting en bewapening, zoals in het overdrachtsdocument Modernisering Programma BUK uitgewerkt (juli 2014, p 7), dienen in acht te	Deze principes worden meegenomen in de PTA's.

Randvoorwaarde	Maatregel
worden genomen.	
Ten aanzien van de pilot stroomstootwapen:	
De doorlooptijd van de pilot met het stroomstootwapen dient minimaal één jaar te beslaan. Deze tijd is nodig om deugdelijk ervaring op te doen en de effectiviteit van een stroomstootwapen in wisselende operationele omstandigheden en seizoenen (dikke/dunne kleding etc.) te kunnen ervaren.	
De deelnemers aan de pilot dienen goed voorbereid, opgeleid en getraind te zijn met het gebruiken van het stroomstootwapen.	
Er dient toestemming te zijn van het bevoegd gezag voor de pilot en van het Ministerie van Veiligheid en Justitie voor (tijdelijke) toestemming van gebruik van het stroomstootwapen door betreffende pilotteam(s).	De uitvoering van de pilot zelf is geen onderdeel van het onderzoek en valt onder verantwoordelijkheid van politie.
Er dient afstemming plaats te vinden, zowel in- als extern met diverse betrokken Stakeholders (directies, operatie, PDC, medezeggenschap, Ministerie, etc.), om te komen tot haalbare en samenhangende advisering.	Deze worden geborgd in de projectaanpak en planning.

1.1.4 Impact (Project Start Architectuur)

Het project Less than Lethal Weapons (LtLW) heeft geen gevolgen voor de organisatie, er wordt immers een adviesrapport uitgebracht. Daarom is het niet nodig een PSA op te nemen.

2 Projectplanning

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de planning op hoofdlijnen evenals een planning per werkpakket. Zo wordt een helder beeld geschetst van de activiteiten die verricht moeten worden om tot het eindresultaat te komen.

2.1 Producten en planning op hoofdlijnen

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de producten die door het project worden opgeleverd, evenals bijbehorende planning.

Naam product	Deelprojectleider	Start gepland	Opgeleverd gepland
Adviesrapport	Art10-2E	01-07-2017	01-04-2018
1. Visie op gevaarsituaties	Art10-2E	01-09-2016	28-02-2017
1.1 Literatuur studie visie op geweld	Art10-2E	01-09-2016	31-01-2017
1.2 Casuïstiek	Art10-2E	01-09-2016	31-01-2017
1.3 Eindrapportage	Art10-2E	01-09-2016	31-03-2017
2. Shortlist LtLW	Art10-2E	15-10-2016	30-04-2017

2.1 Overzicht en eisen LtLW	Art10-2E	01-11-2016	15-01-2017
2.2 Overzicht LtLW	Art10-2E	15-10-2016	15-01-2017
2.2 Matching LtLW	Art10-2E	15-01-2017	15-02-2017
2.3 Schrijven rapportage	Art10-2E	01-02-2017	30-04-2017
3. Police Technology Assessment	Art10-2E	15-02-2017	30-09-2017
3.1 PTA 1	Art10-2E	15-02-2017	30-09-2017
3.2 PTA 2	Art10-2E	15-02-2017	30-09-2017
3.3 Beschrijving methodiek PTA	Art10-2E	01-09-2016	31-07-2017
4. Pilot stroomstootwapen	Art10-2E	01-12-2016	01-03-2018

2.2 Werkpakket 1 – visie op gevaarsituaties

1. Inleiding

Werkpakket 1 ontwikkelt een actuele visie op de hantering van het politieke geweldmonopolie. Welke opstelling en welk optreden wordt van politiemensen in uiteenlopende situaties, in het bijzonder gevaarsituaties, gevraagd en verwacht? De profilering is tweeledig: het primair individuele optreden in de Basis Politie Zorg (BPZ) en het optreden in grootschaliger groepsverband, met name de Mobiele Eenheid (ME). De focus zal hierbij primair liggen op de openbare ordehandhaving door de ME.

Deze visie met opvattingen over en beoordelingen van politiege geweld dient uit te monden in *Use-Of-Force*-modellen. Deze weerspiegelen de geweldvormen waarmee de politie wordt geconfronteerd en geven tegelijkertijd responsies, met inbegrip van nieuwe geweldmiddelen. De wisselwerking tussen de modelvorming en mogelijke innovaties op het gebied van uitrusting moet leiden tot een optimalisering van het beschikbare repertoire aan geweldmiddelen binnen de randvoorwaarden van proportionaliteit en subsidiariteit. Deze iteratieve zoektocht wordt ondersteund door analyse van casuïstiek en kwantitatieve data over recent politieoptreden in (dreigende) gevaarsituaties.

2. Resultaat

Rapport 'werkpakket 1' met daarin een actuele visie op de hantering van het politieke geweldmonopolie door de BPZ en de ME, gebaseerd op een typologie van gevaarsituaties, de taken voor de BPZ en de ME naar type gevaarsituatie en de daarbij beschikbare responsies. Tevens inzicht in het gebruik van een impliciet model.

3. Producten

Ten behoeve van de te ontwikkelen actuele visie op de hantering van het politieke geweldmonopolie door de BPZ en de ME, zijn voor dit werkpakket de volgende producten geformuleerd:

- Overzicht van relevante ontwikkelingen in gevaarsituaties door de BPZ en de ME vanaf 2000;
- Actueel overzicht (i.c. 2015-2016) van gevaarsituaties waar BPZ en de ME mee geconfronteerd worden;
- Typologie van gevaarsituaties voor de BPZ en de ME;
- Overzicht taken en criteria naar type gevaarsituatie voor de BPZ en de ME;
- Analyse van Use-of-Force modellen voor de BPZ en de ME

4. Activiteiten

Uitgesplitst naar de hierboven geformuleerde resultaten zijn de volgende activiteiten voorzien.

a, b, c:

- Inventariseren en bestuderen van eerdere onderzoeken over het optreden van de BPZ en de ME in gevaarsituaties vanaf 2000;
- Verzamelen en analyseren van casuïstiek over het optreden van de BPZ en de ME in gevaarsituaties over 2015. Hierbij gebruikmakend van een overzicht op basis van een steekproef over 2015 (situaties, middelen, etc.) verkregen uit de eenheden en informatie vanuit 2 lopende onderzoeken vanuit het lectoraat: (1) promotieonderzoek Art10-2E naar (trainen voor) gevaarsituaties in de BPZ en (2) onderzoek Art10-2E naar praktijkoptreden ME;
- Ontwikkelen van typologie van gevaarsituaties in BPZ en de ME op basis van de data.

d, e:

- Inventariseren en bestuderen van beleidsdocumenten ten aanzien van de taken en de responsies voor de BPZ en de ME naar type gevaarsituatie;
- Bespreken van taken en responsies voor de BPZ en de ME naar type gevaarsituatie in workshops met operationeel uitvoerenden en met 'stakeholders';
- Uitwerken en analyseren workshops;
- Analyseren *Use-Of-Force*-model zoals dit nu (impliciet) door Politie Nederland wordt gehanteerd;
- Literatuurstudie over het gebruik van Use-of-Force modellen in het buitenland. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van het onderzoek dat momenteel door MSc student Art10-2E plaatsvindt
- Houden van een workshop met gebruikers/ praktijkexperts om vanuit de ontwikkelde typologieën taken & criteria op te stellen tbv input voor WP2.

5. Doorlooptijd² en afhankelijkheden

Activiteiten	Planning	Input voor
Literatuurstudie	1 september 2016 – 31 januari 2017	Werkpakket 2
Analyse casuïstiek	1 september 2016 – 31 januari 2016	Werkpakket 2
Ontwikkelen typologie	1 september 2016 – 31 december 2016	Werkpakket 2
Workshops (1 x 2) T.a.v. taken en responsies naar type gevaarsituatie in focusgroepen met operationeel uitvoerenden en met 'stakeholders'	1 september 2016 – 31 januari 2016	Werkpakket 2
Uitwerken en analyseren workshops (1 x 2)	1 september 2016 – 31 januari 2016	Werkpakket 2
Analyse beleidsdocumenten	1 september 2016 – 31 januari 2016	
Analyse op modellen	1 september 2016 – 31 januari 2016	
Opstellen rapportage werkpakket 1	1 januari 2017 – 31 maart 2017	Adviesrapport

6. Uitgangspunten

- Het onderzoek richt zich, binnen het kader van het totale politieoptreden, specifiek op de (mogelijke) rol van geweldsmiddelen, met name LtLW.
- In het onderzoek wordt meegenomen welke meerwaarde gebruik van een Use-of-Force model al dan niet heeft.
- Er wordt in het onderzoek niet specifiek ingegaan op gevaarsituaties waarmee de KMAR te maken heeft.
- Het bestaande juridisch kader wordt als vaststaand uitgangspunt gehanteerd.

7. Taak- en urenverdeling

Doorlooptijd is 25 weken (week 36-week 9) minus drie weken herfst- en kerstvakantie.

Activiteiten (14 weken)	Bas	Jaap
Literatuurstudie Inventariseren en bestuderen van eerdere onderzoeken over het optreden van de BPZ en de ME in gevaarsituaties vanaf 2000, inclusief gebruik Use-of-Force modellen in het buitenland		80
Analyseren Use-of-Force-model Zoals dit nu (impliciet) door Politie Nederland wordt gehanteerd; i.c. wettelijk kader + IBT	20	
Analyse casuïstiek Verzamelen en analyseren van casuïstiek over het optreden van de BPZ en de ME in gevaarsituaties 2015-2016	250	
Opstellen taken en criteria		
Workshops (1 x 2) T.a.v. taken en responsies naar type gevaarsituatie in focusgroepen met operationeel uitvoerenden en met 'stakeholders'	10	10

² Omdat de focus primair ligt op de openbare ordehandhaving door de ME zal in elk geval de visie op deze gevaarsituaties worden uitgewerkt voor januari 2017. Zo nodig wordt de visie op gevaarsituaties voor het individuele optreden in de BPZ afgerond tijdens de rapportageperiode daarna.

Uitwerken en analyseren workshops (2 x 2)	80	
Analyse beleidsdocumenten Inventariseren en bestuderen van beleidsdocumenten t.a.v. de taken en de responsies naar type gevaarsituatie	40	
Voeren voortgangs- en afstemmingsoverleg met onderzoekers werkpakketten 2 en 3	20	20
Overig	20	
Totaal	440	110

Activiteiten (8 weken)	Bas	Jaap
Afronding visie op gevaarsituaties voor het individuele optreden in de BPZ	50	
Opstellen rapportage werkpakket 1	150	50
Voeren voortgangs- en afstemmingsoverleg met onderzoekers werkpakketten 2 en 3	10	10
Overig	10	5
Totaal	220	65

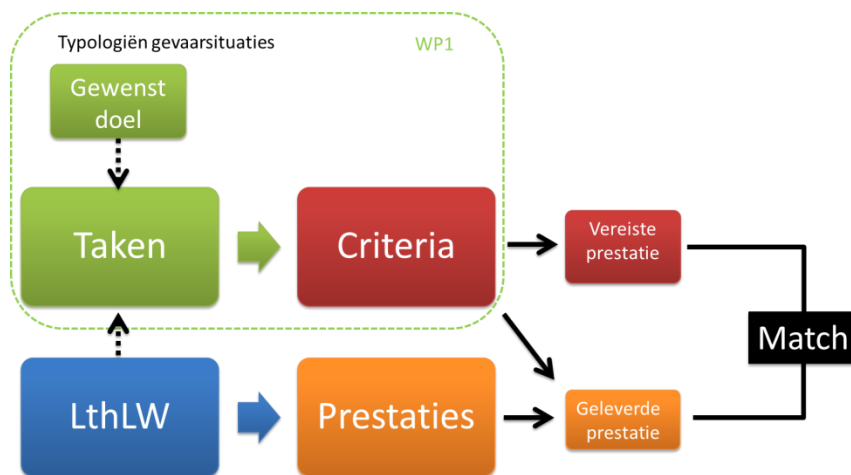
2.3 Werkpakket 2 – Shortlist Less than Lethal Weapons

1. Inleiding

Er dient een voorselectie (“shortlist”) ten behoeve van WP3 gemaakt te worden van Less than Lethal Weapons (LtLW) die in aanmerking kunnen komen voor de ME van de Nationale Politie voor de komende 5-10 jaar. In plaats van te redeneren vanuit de mogelijkheden van middelen, wordt er in dit project geredeneerd vanuit de effecten die men wil bereiken met die middelen tijdens bepaalde taken in bepaalde typologieën van gevaarsituaties. Deze typologieën en taken worden in WP 1 en opgeleverd aan WP2. Daarnaast worden voor het bereiken van een bepaald effect in WP1 in afstemming met eindgebruikers factoren van eisen en bijbehorende criteria opgesteld waaraan een LtLW zou moeten voldoen om geschikt te zijn. Daarnaast wordt een lijst van beschikbare LtLW’s opgesteld. Door vervolgens deze lijst van LtLW’s te vergelijken met de opgestelde eisen, ontstaat een overzichtelijk en volledig beeld van de mogelijkheden van reeds bestaande LtLW’s, maar ook van kansen tot combinatie van bestaande systemen, van aanpassingen van bestaande systemen en van de onderzoek leemten die nog bestaan.

Uiteindelijk dient een selectie van maximaal 2 kansrijke niet-letale interventiemiddelen voor de Nationale Politie te worden aangereikt voor de ME als input voor de PTA die in WP3 wordt uitgevoerd.

In onderstaand schema zijn deze verschillende stappen inzichtelijk gemaakt.

Zowel de samenstelling van factoren van eisen, de set van criteria, de voorselectie en de finale selectie, zal in afstemming en intervisie met werkpakketten 1 en 3 verlopen. De scope van de te beschouwen LtLW bestrijkt het gehele geweldsspectrum vanaf middelen voor mondelinge communicatie tot het gebruik van letale middelen.

2. Resultaat

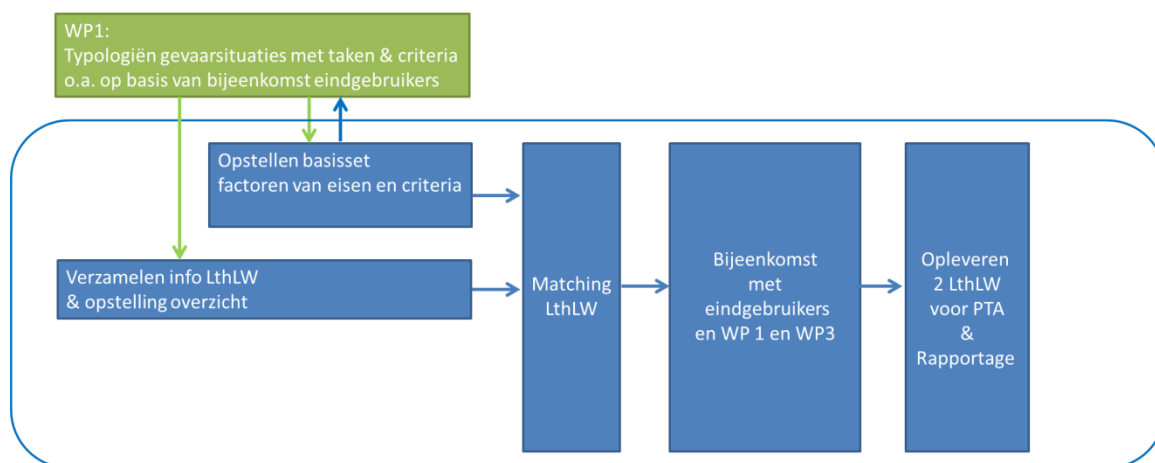
Opleveren van shortlist van maximaal twee LtLW voor de ME voor de komende 5-10 jaar voor de typologieën gevaarsituaties met bijhorende criteria zoals opgesteld in WP1.

3. Producten

- Shortlist van 2 LtLW voor ME. Dit dient als input voor de PTA's die in WP 3 worden uitgevoerd;
- Nederlandstalig TNO rapport met de bevindingen van WP2, d.w.z hoe van het overzicht van LtWs op basis van factoren van eisen en bijbehorende criteria gekomen is tot de shortlist.

4. Activiteiten

De activiteiten binnen werkpakket 2 (blauw) en de relatie met de andere werkpakketten zijn weergegeven in onderstaand schema en worden hieronder toegelicht.

Activiteit : Factoren van eisen en bijbehorende criteria

Om de mogelijkheden van LtLW's voor een bepaalde taak te onderzoeken, moet eerst duidelijk zijn waaraan een goed passend LtLW zou moeten voldoen. Deze factoren van eisen en de bijbehorende criteria worden opgesteld in nauwe afstemming met de stakeholders en eindgebruikers tijdens een workshop (WS) die in WP1 wordt uitgevoerd. De (sub) taken voor de ME worden vanuit WP1 opgeleverd en zijn de basis voor het opstellen van factoren van eisen en de criteria. De factoren van eisen verwijzen naar de verschillende onderwerpen die omschreven moeten zijn om de geschiktheid van bepaalde LtLW's te kunnen bepalen. De factoren zijn geen eisen op zich, ze zijn er een deel van. Voorbeelden van factoren zijn effectieve range, verplaatsbaarheid etc.

De eisen zijn per subtaak verschillend, maar de factoren waarvoor de eisen worden opgesteld zijn in alle gevallen dezelfde. Als input voor de workshop zal een basisset worden aangeboden op basis van kennis uit internationale NATO/EU studies. De lijst met eisen en criteria wordt geconsolideerd aan het eind van deze workshop. Deze lijst wordt ook als input voor de PTA in WP3 gebruikt.

Opstellen basis set factoren

Acties:

- Opstellen basis set factoren van eisen en criteria
- Discussie met eindgebruikers tijdens workshop
- Opstellen definitieve set van factoren van eisen en criteria tbv matching activiteit

Opbrengst: lijst van factoren van eisen en criteria behoeve van matching activiteit

Activiteit : Overzicht LtLW's

Er wordt een overzicht gemaakt van beschikbare, en potentieel geschikte LtLW's voor de taken zoals gedefinieerd in WP 1. Hiervoor zal kennis en documentatie uit (inter)nationale NATO/EU studies worden gebruikt en wordt informatie verzameld tijdens de Europese Workgroup Bijeenkomsten. De lijst zal worden getoetst tijdens de door WP1 georganiseerde workshop met stakeholders en eindgebruikers. De lijst wordt tijdens deze workshop geconsolideerd.

Acties:

- Verzamelen LtLW
- Relevant overzicht creëren LtLW
- Overzicht voorleggen aan stakeholders/eindgebruikers tijdens bijeenkomst
- Opstellen definitieve LtLW lijst

Opbrengst: lijst van LtLW ten behoeve van matching activiteit

Activiteit: Matching: geschiktheidsbepaling LtLW's

Met hulp van een raamwerkmethode (capability & gap analysis) die is gebaseerd op een SAS 78 NATO studie, en reeds eerder ingezet voor zowel NLD als EU studies (zie o.a. TNO-DV 2011 C451 Niet-letale wapens bij bewaken & beveiligen en openbare ordehandhaving: Een verkenning) zal een geschiktheidsbepaling van de verschillende LtLW's voor de verschillende (sub)taken gemaakt worden. De resultaten hiervan laten zien waar er mogelijkheden zitten voor gebruik van bestaande LtLW's, combinatie van LtLW's of aanpassingen van LtLW's voor de taken. Deze activiteit levert uiteindelijk een short list op van 2 LtLW die gepresenteerd wordt tijdens bijeenkomst met eindgebruikers en is daarmee startpunt voor WP3 (police technology assessment).

Acties:

- Matching LtLW
- Bijeenkomst eindgebruikers/stakeholders voorbereiden
- Resultaten voorleggen aan eindgebruikers/stakeholders tijdens bijeenkomst
- Eindresultaat inbrengen voor WP3

Opbrengst:

- Shortlist van 2 LtLW voor ME (input voor PTA in WP 3)
- Besprekingsverslag bijeenkomst

Activiteit Rapportage

Tot slot zullen alle resultaten inclusief de achterliggende argumentatie gerapporteerd worden in een afzonderlijk WP 2 rapport. Tussentijdse resultaten worden middels powerpoints gepresenteerd tijdens de projectoverleggen en aan de stuurgroep.

- Opstellen en samenstellen presentaties voor overleggen
- Rapporteren

Opbrengst: Nederlandstalig TNO rapport met de bevindingen van WP2

5. Doorlooptijd en afhankelijkheden

Activiteiten	Planning	Relatie met
Factoren eisen en criteria	1 november 2016- 15 januari 2017	Input vanuit WP1 en link met WP3
Overzicht LtLW's	15 oktober 2016 – 15 januari 2017	Input vanuit WP1 mbt relevante taken
Matching LtLW's	15 januari 2017 – 15 maart 2017	Output voor WP3
Rapportage	01 februari 2017 – 30 april 2017	

6. Uitgangspunten

- Juridische en ethische aspecten vallen buiten de scope van WP2 en zijn onderdeel van WP1 en WP3;
- Minimaal een vertegenwoordiger van WP1 en van WP3 aanwezig bij de WP2 workshop;
- WP1 levert typologieën gevaarsituaties met takenlijst en criteria als input voor activiteiten in WP 2;
- Minimaal vijf representatieve politie vertegenwoordigers aanwezig bij de bijeenkomsten vanuit WP 1 en WP2 waarin de typologieën gevaarsituaties met takenlijst en criteria en eisen worden opgesteld als ook bij de bijeenkomst waarin uitkomst matching besproken wordt.
- De scope van de te beschouwen LtLW bestrijkt het gehele geweldsspectrum met uitzondering van gebruik van letale middelen.

2.3 Werkpakket 3 – Police Technology Assessment

1. Inleiding

Aan de hand van de “Police Technology Assessment” (PTA)–methode wordt binnen werkpakket 3 (WP3) de toegevoegde waarde van de geselecteerde LtLWs en hun toepasbaarheid voor de Nationale Politie geanalyseerd. Hierbij worden eventuele ervaringen met het gebruik van deze middelen elders, zowel in binnen- als buitenland, betrokken. Deze beschouwing dient in nauwe samenhang en intervisie met werkpakketten 1 en 2 te worden uitgewerkt. De thans lopende PTA van een stroomstootwapen valt deels samen met deze opdracht.³

De twee te selecteren LtLW zijn toegesneden op de Openbare Orde (ME). De activiteiten in WP3 volgen hoofdzakelijk uit de beide PTA's en het doel om de PTA methode te consolideren. Daarnaast zijn er activiteiten voorzien om de samenhang met de werkpakketten 1 en 2 te borgen en voor de integrale afronding van het project.

Voor het stroomstootwapen loopt een PTA onderzoek dat in het derde kwartaal van 2016 wordt afgerond. De resultaten van deze PTA worden gekoppeld aan de evaluatie van de pilot over een stroomstootwapen, die separaat wordt uitgewerkt in WP4.

³ Ontleend aan *Eindconcept 0.7 opdrachtformulering onderzoeksproject Less than Lethal Weapons (LtLW)* van 31 mei 2016.

2. Doel WP3

- a. Het borgen en consolideren van de PTA methode door een gedetailleerde uitwerking van de werkwijze opdat deze toegankelijk en transparant en toepasbaar is door onderzoekers binnen de politie organisatie. De methode wordt gedurende de looptijd van het project verder geoptimaliseerd.
- b. Het toepassen van de PTA methode op geselecteerde LtLWs teneinde hun waarde en implicaties voor de politieorganisatie te bepalen, toegespitst op gevaarsituaties. De verworven inzichten en ervaring met deze toepassing van de PTA worden aangewend om de PTA methode te optimaliseren.

3. Activiteiten

Voor WP3 zijn de volgende activiteiten voorzien:

- onderzoek openbare bronnen (literatuur, rapporten, beleidsdocumenten) en van interne documenten van de Nationale Politie. Waar nodig ook documenten van politie-organisaties in het buitenland. Toegang tot wetenschappelijke literatuur dient te worden gefaciliteerd via de PA
- opstellen startrapport over PTA methode (PTA 1.0) voorafgaand aan doorloop PTAs
- opstellen van questionnaires voor interviews ten behoeve van dataverzameling
- uitvoeren van interviews met deskundigen binnen de NP en met externe deskundigen *(transscriptie van audio opname van de interviews wordt door derden uitgevoerd en gefaciliteerd door de PA)*
- uitvoeren van gesprekken (evt. interviews) met materie-deskundigen van politie-organisaties in het buitenland en met overige buitenlandse materie-deskundigen
- voorbereiden, leiden en vastleggen uitkomsten van expertbijeenkomsten voor de twee PTAs
- deelname/bijdrage aan relevante conferenties en andere expert-bijeenkomsten in binnen- en buitenland (o.a. van EWG NLW)
- analyse en verwerking van de data uit de transscripties van de interviews en van overige gesprekken
- opstellen en samenstellen van PTA rapportages/ studies
- opstellen eindrapport over PTA methode (PTA 2.0) na doorloop PTAs
- WP3-gerelateerd voortgangsoverleg OA, BM en SO.

Overige activiteiten

- overleg/afstemming/intervisie met werkpakketten 1 en 2
- bijdragen aan totstandkoming integrale project-eindrapportage en formulering advies
- overig benodigd overleg

4. Op te leveren producten

- Rapport PTA methode 1.0
- Rapport PTA methode 2.0
- PTA rapportages/ studies voor de twee te onderzoeken LtLWs
- Twee expertbijeenkomsten om concept PTAs te valideren voorafgaand aan finale PTA rapportages
- bijdrage aan synthese rapportage gehele project
- bijdrage aan advies aan NP

5. Tijd- en capaciteitsplanning

Uitgangspunt is een looptijd van het project tot en met het derde kwartaal van 2017. SO zal gedurende de gehele looptijd van het project werkzaam zijn voor het werkpakket, alsmede voor werkpakket overstijgende activiteiten. Tevens dragen PA-medewerkers bij aan de benodigde onderzoekscapaciteit voor WP3 (BM) en een nog aan te wijzen tweede onderzoeker). De tijdsbegroting voor de activiteiten in WP3 is gespecificeerd in onderstaande tabel.

Tijdsbegroting activiteiten WP3

Activiteit	Uren
Literatuuronderzoek voor 2 PTA's (2x 80 uur)	160
Opstellen startrapport PTA methode 1.0	60
Opstellen questionnaire(s) voor interviews	20
Interviews+uitwerking+reistijd (40 x 8 uur voor twee PTA's)	320
Reizen en conferenties buitenland (1 per PTA, 2x deelname EWG NLW, 2x conferentie, totaal 6 x 30 uur)	180
Expertbijeenkomsten (1 per PTA, incl. voorbereiding)	80
Coördinatie en overleg binnen WP 3 en met WP 1 en 2	120
PTA rapportages opstellen en bespreken	240
Opstellen rapport PTA methode 2.0	40
Bijdrage aan synthese rapportage gehele project	50
Bijdrage aan advies voor NP	10
Overig	50
Totaal	1330 uur

5.1. Inbreng andere projectleden

Activiteit 7: Deelname Jaap Timmer, Bas Mali en Marike van der Horst aan expertsessie.

6. PM

- input m.b.t. openbare ordehandhaving door ME uit WP1 en shortlist uit WP2 nodig
- status geselecteerde LtLWs voor PTA (op markt, in ontwikkeling) is van invloed op onderzoeks aanpak in WP3 (evt. zuiver prospectieve PTA).
- administratieve ondersteuning vanuit NP en PA.
- waar nodig ondersteuning vanuit NP bij identificeren en benaderen experts binnen NP.
- waar nodig ondersteuning vanuit NP bij identificeren en benaderen materie-deskundigen bij buitenlandse politie-organisaties.
- waar nodig ondersteuning bij het verkrijgen van interne documenten van de NP die relevant zijn voor WP3.

2.4 Werkpakket 4 – Pilot stroomstootwapen

1. Inleiding

De brief van de Minister van Veiligheid en Justitie aan de Tweede Kamer d.d. 13 juni 2016 kondigt aan dat eind 2016 zal worden gestart met de pilot stroomstootwapen, waarbij de toepasbaarheid van dit middel voor de BPZ getest zal worden. De Kleinschalige Pilot Stroomstootwapen (KPS) wordt bij drie operationele teams binnen de BPZ belegd. De uitkomsten van deze KPS vormen mede de basis voor verdere besluitvorming over mogelijke invoering van dit middel in de BPZ. De KPS start op 1 december 2016 en wordt 1 september 2017 afgesloten.

Werkpakket 4 (WP4) omvat de werkzaamheden die binnen het project LtLW worden uitgevoerd in samenhang met de KPS. Deze werkzaamheden betreffen de monitoring, analyse en evaluatie van de KPS. Daarbij wordt de PTA-methode in retrospectieve vorm gehanteerd. De pilot teams leveren een belangrijk deel van de data voor deze PTA, zowel via invulling van de vragenformulieren inzake operationele casuïstiek met een stroomstootwapen als via interviews met de betrokkenen. De methode is eerder op prospectieve wijze toegepast in de afgeronde studie stroomstootwapen voor de BPZ als aangegeven onder WP3. De bevindingen over het stroomstootwapen uit WP3 en die uit WP4 zullen worden gecombineerd. De resultaten en ervaringen uit deze PTA zullen worden meegenomen in het eindrapport van de PTA 2.0.

2. Doel WP4

WP4 is bedoeld om inzicht te verschaffen in de operationeel toegevoegde waarde van een stroomstootwapen voor de BPZ om binnen geweld- en gevaarsituaties veiliger, effectiever en nauwkeuriger op te kunnen treden. Daarbij wordt ook zichtbaar gemaakt wat de bredere implicaties zijn van het toevoegen van een stroomstootwapen capaciteit aan de uitrusting van de BPZ. Op grond van deze inzichten levert WP4 een deeladvies op de vraag of en op welke wijze een stroomstootwapen bij de BPZ dient te worden ingevoerd.

3. Activiteiten, fasering en tijdsplanning

Uitgangspunt is een looptijd van het project tot en met het derde kwartaal van 2017..⁴ SO zal gedurende de gehele looptijd van het project werkzaam zijn voor het werkpakket, alsmede voor werkpakket overstijgende activiteiten. Tevens draagt BM bij aan de benodigde onderzoekscapaciteit voor WP4. De activiteiten binnen WP4, hun fasering en tijdsbeslag zijn gespecificeerd in onderstaande tabel.

⁴ Hierbij wordt aangetekend dat de pilot loopt tot 1 augustus 2017 en met het oog op de vakantieperiode staat de haalbaarheid van het realiseren van de expertsessie én het PTA eindrapport over de pilot onder druk.

	Activiteit	Tijdsfasering	uren
1	Opstellen vragenformulieren voor gebruikers stroomstootwapen	10/2016	20
2	Introductie en instructie van gebruikers stroomstootwapen over vragenformulieren (tijdens trainingsfase)	11/2016	40
3	Opstellen questionnaires tbv interviews met gebruikers e.a.	12/2016	20
4	Monitoren van pilot	3/2017-2/2018	80
5	Voortgangsrapportage KPS	6/2017	20
6	Interviews+analyse transscriptie+reistijd (20 in totaal, à 8 uur)	3/2017-2/2018	160
7	Voorbereiding en uitvoering expertsessie KPS	9/2017	40
8	Opstellen en bespreken van PTA KPS rapport	9/2017	120
9	Coördinatie en overleg binnen WP4 (maandelijks)		30
10	Overig		20
	Totaal		550

4. Inbreng andere projectleden

Activiteit 1, 2 en 3: Art10-2E (ivm. recente ervaring pilot uitschuifbare wapenstok).

5. Benodigde bronnen

- bestaande evaluatieformulieren van eerdere pilots (nationaal en internationaal).
- bestaande questionnaires van eerdere pilots (nationaal en internationaal).
- bestaand instructiemateriaal voor eerdere pilots.
- beschikbaarheid van operationele BPZ medewerkers voor instructies en interviews.
- beschikbaarheid leidinggevenden BPZ en materie deskundigen voor interviews.
- transscriptie van audio opname van de interviews wordt door derden uitgevoerd en gefaciliteerd door de PA.
- administratieve ondersteuning vanuit NP en PA.

6. Op te leveren producten

- Introductie en instructie van gebruikers stroomstootwapen over vragenlijsten 12/2016
- Voortgangsrapportage KPS 5/2017
- Expertsessie KPS 9/2017
- PTA KPS eindrapportage 9/2017
- Deeladvies over stroomstootwapen voor BPZ 10/2017

3 Financiën

De projectmanager is met de gedelegeerd opdrachtgever overeen gekomen dat facturen van tussenliggende partijen rechtstreeks aan de gedelegeerd opdrachtgever worden aangeboden. De projectmanager is hiervoor niet verantwoordelijk.

4 Organisatiestructuur

Voor de duur van het project wordt een tijdelijke organisatie opgezet.

Hieronder is een overzicht met de verantwoordelijke personen in de projectorganisatie opgenomen. Tevens een korte toelichting op de verantwoordelijkheden van de onderdelen.

Opdrachtgever	
Na(a)men	Rol
Art10-2E	Opdrachtgever / Budgethouder
Art10-2E	Gedelegeerd opdrachtgever

Project Board: (Stuurgroep)	
Na(a)men	Rol
Art10-2E	Voorzitter stuurgroep
	DGPol
	Senior Gebruiker (Senior User)
	Senior Gebruiker (Senior User)
	Senior Gebruiker (Senior User)
	Senior Gebruiker (Senior User)
	Senior Leverancier (Senior Supplier)
	Adviseur stuurgroep
	Secretaris stuurgroep

De (opdrachtgever) Stuurgroep is eindverantwoordelijk voor het overall eindresultaat van het project en voor het ter beschikking stellen van mensen en middelen. De Stuurgroep komt formeel alleen bij elkaar voor het bespreken van uitzonderingsrapportages. Daarnaast zal er eens in de 3 maanden een voortgangsoverleg plaatsvinden.

De stuurgroep wordt geholpen door een begeleidingsgroep.

Begeleidingsgroep	
Na(a)men	Rol
Art10-2E	Voorzitter begeleidingsgroep
	DGPol
	Onderzoeker
	Directie Operatie
	Directie HRM
	Directie Communicatie
	Bestuurszaken, jurist
	Vakmanschap
	Vakmanschap
	Politieacademie
	Inkoop
	Producten en diensten management
	Communicatie

Art10-2E	Secretaris begeleidingsgroep
----------	------------------------------

Dagelijkse projectgroep onderzoek	
Na(a)men	Rol
Art10-2E	Projectmanager
	Projectmedewerker
	Teamcoördinator
	Teamcoördinator
	Teamcoördinator
	Inhoudelijk expert

Aanwezig op aanvraag / verzoek	
Na(a)men	Rol
Art10-2E	Inhoudelijk expert
	Inhoudelijk expert

De Projectmanager krijgt van de Stuurgroep de verantwoordelijkheid en bevoegdheid voor de dagelijkse gang van zaken in het project. De projectmanager kan beslissingen nemen binnen de grenzen zoals aangegeven door de Stuurgroep (tolerantie). De belangrijkste verantwoordelijkheid van de Projectmanager is het zekerstellen dat het project de gewenste producten oplevert, binnen tijd, binnen budget en volgens de afgesproken kwaliteit. De Projectmanager rapporteert aan de Stuurgroep. De projectmedewerker en teamcoördinatoren ondersteunen de Projectmanager technisch en administratief.

5 Beheermechanismen

Hieronder wordt aangegeven welke mechanismen worden toegepast om te waarborgen dat het project beheersbaar blijft.

5.1 Tolerantie

Voor de eindoplevering is een uitloop mogelijk van 2 maanden. Dat betekent een tolerantie in tijd van 10% in totaal.

LtLW	Budget	Doorlooptijd	Uren
Eindoplevering		14 maanden	

5.2 Projectrapportages

Om het project beheersbaar en gecontroleerd te laten verlopen, zijn er diverse overlegstructuren afgesproken.

Overleg met	Frequentie	Betreft
Stuurgroep	1x per 3 maanden	Voortgang, exceptions, issues, risico's indien buiten mandaat projectmanager.
Projectgroep	1x per maand	Voortgang producten, issues en risico's.
Teamcoördinatoren	Indien gewenst	Onderlinge afstemming tussen de teamchefs t.b.v. op te leveren producten en afhankelijkheden.

Voor de beheersing van het project wordt gebruik gemaakt van de volgende rapportages.

Voortgangsrapportage:

- De voortgangsrapportage wordt eenmaal per 3 maanden door de Projectmanager gemaakt en naar de Stuurgroep gestuurd. In deze rapportage wordt gerapporteerd over de belangrijkste gebeurtenissen, gereedgekomen producten, aandachtspunten en vooruitblik.
- Bij de uitvoering van een Werkpakket rapporteert de teamcoördinator maandelijks mondeling en schriftelijk aan de Projectmanager over de voortgang van de afzonderlijke producten en het Werkpakket als geheel.

Overdracht van werkzaamheden:

- De Projectmanager draagt werk over aan de teamcoördinatoren door gebruik te maken van een Werkpakket en stuurt op de uitvoering hiervan.

Uitzonderingssituatie:

- In geval van een uitzonderingssituatie (project dreigt uit de toleranties te lopen) wordt door de Projectmanager een afwijkingsrapport gemaakt en aan de Stuurgroep voorgelegd. Het afwijkingsrapport beschrijft de afwijking, de oorzaak en de consequenties. Tevens worden beschikbare opties toegelicht.
- Op basis van dit rapport wordt door de Stuurgroep besloten op welke wijze het project wordt voortgezet of gestopt.

Wie rapporteert wat, aan wie en wanneer?

Hieronder is inzichtelijk gemaakt wie, wat, aan wie rapporteert.

Partij:	Stuurgroep	Project-manager	Project-medewerker	Team-coördinatoren
Rapport:				
Opdrachtformulering	G	O	A + T	A + I
PID	G	O	D + A	I
Notulen stuurgroep	G	I	O + D	I
Afwijkingsrapport	I	O	D + A	A + I
Voortgangsrapport	I	O	D + A	A + I
Detailplanning volgende fase	I	O	D + A	A + I
Fase-eindrapport	G	O	D + A	A + I
Afwijkingsplan	G	O	D + A	A + I
Projectissues	-	G	D + A	O
Kwaliteitslogboek	I	O	D + A	A + I
Leerpuntenrapport	I + O	O	D + A	I + O
Eindrapportage	G	O	D + A	A + I

Legenda informatiematrix:

O	Opstellen
T	Toetsen
A	Adviseren
D	Distribueren/archiveren
I	Ontvangen ter informatie
G	Goedkeuren

6 Projectrisico's

De projectrisico's worden bijgehouden in het Risico overzicht in Principal Toolbox. Op ieder gewenst moment kan deze gegenereerd en aangeboden worden. Er is een onderverdeling gemaakt in projectrisico's die op basis van onderstaande formats worden aangeleverd.

In deze paragraaf kunnen de logboeken (issue, risico) ingevoegd worden.

6.1 Risicomanagement

Risico's worden volgens de standaard procedure PRINCEII aangepakt. Het proces loopt via de volgende stappen:

1. Identificeren van risico's
2. Classificeren risico's
3. Bepalen maatregelen
4. Uitvoeren maatregelen

In Principal toolbox worden de risico's beheerd. In de maandelijkse rapportage worden de risico's volgens een vast format verwerkt.

Prioriteit	Status	Nr	Omschrijving	Besluit	Kans	Impact	Eigenaar	Vervaldatum	Opmerkingen

6.2 Issues, wijzigingen- en escalatieprocedure

Issues, wijzigingen en escalaties zullen telkens bij de voortgangsrapportage ten behoeve van de stuurgroep worden toegevoegd. Wijzigingen die niet kunnen wachten tot een volgende stuurgroep bijeenkomst zullen separaat via mail worden aangeboden, waarbij de stuurgroep voorzitter bepaald wie de wijzigingen zal beoordelen en van besluit voorziet. Dit geldt ook voor de escalatieprocedure.

Opdracht formulering

Organisatieonderdeel Directie Facility Management
Afdeling Politiemiddelen

Behandeld door Art10-2E
Functie Adviseur Politie-uitrusting
Telefoon 06-Art10-2E
E-mail Art10-2E@politie.nl

Datum 29-06-2016
Bijlage(n) 0
Pagina 1

Aan
Opdrachtgever:
Landelijk Portefeuillehouder CCB
Art10-2E

7 Bijlagen

Status: politie intern

Onderwerp **Opdrachtformulering onderzoeksproject *Less than Lethal Weapons* (LtLW)**

Inleiding

Het politiewerk wordt te midden van de dynamiek van de samenleving uitgevoerd. Verwachtingen van die samenleving ten aanzien van de politie zijn daarbij hoog. Dit geldt zowel voor de doeltreffendheid van de taakuitvoering als ten aanzien van de integriteit van het gebruik van bevoegdheden. Als frontlijnorganisatie⁵ wordt de politie dagelijks geconfronteerd met agressie & geweld en past zij vanuit haar bevoegdheid geweld toe ter handhaving en herstel van de openbare en rechtsorde. Hierbij is het van belang om geweldgebruik door en ook tegen de politie te blijven analyseren en evalueren. Op deze manier wordt er gewerkt aan verdere verbetering en innovatie van geweld- en gevaarbeheersing door politie, passend bij en binnen de Nederlandse samenleving.

Voor het gebruik van geweld heeft de politiemedewerker – naast de eigen mondelinge en fysieke kracht - een aantal ondersteunende geweldsmiddelen tot zijn beschikking. In de basis zijn dat de (nu nog) korte wapenstok, pepperspray en het dienstpistool.

In de afgelopen jaren zijn een aantal - min of meer los van elkaar staande - onderzoeken, documenten, aanbevelingen en besluiten op het gebied van bewapening van de politie uitgekomen (zie bijlage 1). Er blijkt behoefte te bestaan om de huidige geweldsmiddelen opnieuw te beschouwen teneinde te kunnen komen tot een geactualiseerde en toekomstbestendige zienswijze op de bewapening van de politie. Het accent daarin ligt hierbij nadrukkelijk op het betrekken van de potentie van Less than Lethal Weapons⁶ (LtLW).

Een onderzoeksproject in deze richting kan overigens niet alleen middelgericht zijn. De meer fundamentele vraag welke politie wij op het gebied van geweld- en gevaarbeheersing willen zijn komt evengoed aan de orde. Het is de vraag hoe wij ook in de toekomst op maatschappelijk verantwoorde wijze invulling geven aan het ons toegekende geweldsmonopolie? Geloofwaardigheid, veiligheid, doortastendheid en legitimiteit van het politieoptreden staan daarin centraal.

Onderzoeksperspectief

Bij het bepalen van het onderzoeksperspectief zijn de volgende inzichten van belang:

- Waar het gaat om geweld- en gevaarbeheersing bestaan er drie te onderscheiden gebieden van politieoptreden. Dat van de basispolitiezorg, dat van het grootschalig groepsoptreden in het kader van de handhaving van de openbare orde (de Mobiele Eenheid) en dat van het hoogste interventieniveau (DSI). Het onderzoek zal zich richten op uitsluitend de eerste twee gebieden.
- Internationaal hanteren diverse landen een zogenaamd *Use-Of-Force* model, waarbij het gebruik van geweldsvormen door wetshandhavers wordt gerelateerd aan diverse (potentiele) gevaarsituaties waarmee zij te maken kunnen krijgen. Voor beide terreinen zal bezien worden of een "*Use-Of-Force*"-model voor de Nederlandse situatie kan worden geconstrueerd;
- Met gebruikmaking van de *police technology assessment* methode is begin 2015 vanuit de Politieacademie een onderzoek gestart naar de implicaties van de invoering van de Taser bij de Basis Politie Zorg. De resultaten van dit onderzoek worden medio 2016 verwacht en zullen bij dit onderzoek worden betrokken;
- Het onderzoek wil een bijdrage leveren aan het mogelijk (blijven) maken van effectief en doortastend politieoptreden, binnen de kaders van subsidiariteit en proportionaliteit;

⁵ Tops, Pieter (2011). *Leiding geven aan goed politiewerk*; de politie als frontlijnorganisatie. Interne notitie, Apeldoorn: Politieacademie.

⁶ De term *Less than Lethal* wordt gehanteerd overeenkomstig het onderzoeks- en technologisch ontwikkelprogramma SUBCOP (SUicide Bomber COunteraction and Prevention) van de Europese Unie.

- Het onderzoek wil een bijdrage leveren aan het vermogen om accuraat te kunnen schakelen in ons weerstandsvermogen in (dreigende) geweld- en gevaarsituaties. Nog beter afgestemd op de zwaarte van het risicoprofiel van de verdachte(n). De intentie hierbij is het zoveel als mogelijk voorkomen van ernstig of dodelijk letsel – zowel aan de zijde van politie als van burgers.

Bovenstaande inzichten leiden tot een doelstelling en een definitie van het onderzoeksproject, die hierna nader worden uitgewerkt.

Doelstelling

Het voorgaande perspectief leidt tot een onderzoeksproject met als doelstelling:

Het uitbrengen van een onderbouwd advies aan de Korpsleiding hoe in de toekomst - door BPZ en ME - nog veiliger, effectiever en nauwkeuriger kan worden opgetreden in geweld en gevaarsituaties met gebruikmaking van *Less than Lethal Weapons*.

Deze doelstelling wordt gerealiseerd door middel van het uitvoeren van een onderzoeksproject dat uiteenvalt in een aantal onderdelen, die onlosmakelijk met elkaar samenhangen. Deze onderdelen worden als werkpakketten gedefinieerd en zijn als volgt voorgesteld:

Onderzoeksproject

Werkpakket 1: Visie op gevaarsituaties

Werkpakket 1 ontwikkelt een actuele visie op de hantering van het politieke geweldsmonopolie. Welke opstelling en welk optreden wordt van politiemensen in uiteenlopende situaties, in het bijzonder gevaarsituaties, gevraagd en verwacht? De profilering is tweeledig: het primair individuele optreden in de Basis Politie Zorg (BPZ) en het optreden in grootschaliger groepsverband, met name de Mobiele Eenheid (ME).

Deze visie met opvattingen over en beoordelingen van politiegeweld dient uit te monden in *Use-Of-Force*-modellen. Deze weerspiegelen de geweldsvormen waarmee de politie wordt geconfronteerd en geven tegelijkertijd responsies, met inbegrip van nieuwe interventie- en geweldsmiddelen. De wisselwerking tussen de modelvorming en mogelijke innovaties op het gebied van uitrusting moet leiden tot een optimalisering van het beschikbare repertoire aan interventiemiddelen binnen de randvoorwaarden van proportionaliteit en subsidiariteit. Deze iteratieve zoektocht wordt ondersteund door analyse van casuïstiek en kwantitatieve data over recent politieoptreden in (dreigende) gevaarsituaties.

Werkpakket 2: Inventarisatie van Less than Lethal Weapons

In werkpakket 2 wordt een voorselectie ("shortlist") gemaakt van Less than Lethal Weapons (LtLW) die in aanmerking kunnen komen voor de Nationale Politie, zowel op korte als lange termijn, op basis van een set van criteria. De scope van de te beschouwen LtLW bestrijkt het gehele geweldsspectrum vanaf mondeling toespreken tot aan het gebruik van letale middelen. Daarbij dient een gedetailleerde technische karakterisering van deze LtLW en hun groeipotentieel te worden aangegeven. Uiteindelijk dient een beperkte selectie kansrijke niet-letale interventiemiddelen voor de Nationale Politie te worden aangereikt voor zowel de BPZ als de ME. Zowel de samenstelling van de set van criteria, de voorselectie en de finale selectie, dienen in nauwe afstemming en intervisie met de werkpakketten 1 en 3 te verlopen.

Werkpakket 3: Police Technology Assessment

van de geselecteerde LtLW, en de toepasbaarheid voor de Nationale Politie, geanalyseerd. Hierbij dienen eventuele ervaringen met het gebruik van deze middelen elders, zowel in binnen- als buitenland, te worden betrokken. Deze beschouwing dient in nauwe samenhang en intervisie met werkpakketten 1 en 2 te worden uitgewerkt. De thans lopende PTA van de Taser valt deels samen met deze opdracht.

Werkpakket 4: Pilot stroomstootwapen

Werkpakket 4 staat in het teken van een pilot met het stroomstootwapen (Taser). Dit is het meest voor de hand liggende LtLW voor Nederland. De uitvoer van de pilot kan in beginsel volgens het voorstel uit de *business case Pilot stroomstootwapen in de BPZ* van juli 2013 worden vormgegeven (bijgevoegd). Bij de evaluatie van deze pilot wordt eveneens gebruik gemaakt van de Police Technology Assessment-methode, middels evaluatieformulieren voor de uitvoerende teams. Een bijzonderheid is hier dat de politie recent heeft besloten dat de uitschuifbare wapenstok binnen de BPZ zal worden ingevoerd. Dit zal naar verwachting in 2018 plaatsvinden. Gezocht wordt naar een mogelijkheid om de pilot toch doorgang te laten vinden, bijvoorbeeld binnen een team waar de wisselwerking tussen het middel wapenstok en de Taser minimaal zal zijn. Te denken valt aan een hondenbrigade of een ondersteuningsgroep.

Projectleiding

Projectleider is prof. dr. Art10-2E van de Politieacademie. Hij coördineert het gehele onderzoeksproject inclusief het opstellen van conclusies, aanbevelingen en het uitbrengen van advies aan de opdrachtgever.

Globale Planning

Het project zal in september 2016 formeel starten na goedkeuring van de opdracht en de verwachte doorlooptijd betreft 2 jaar.

De fasering van het project is in grote lijnen als volgt:

- Fase I: initiatie van het project – derde / vierde kwartaal 2016;
- Fase II: uitvoering van het project – einde derde kwartaal 2016 t/m derde kwartaal 2017 (tevens minimale doorlooptijd voor het uitvoeren van de pilot);
- Fase III: consolideren van resultaten, conclusies & aanbevelingen opmaken en komen tot voorspraak aan de opdrachtgever/-nemer betreffende het onderbouwd advies aan de Korpsleiding - vierde kwartaal 2017;
- Fase IV: afhankelijk van besluitvorming, verwervingsopdracht PDC mbt Non Lethal Middel – eerste kwartaal 2018.

Rollen

- Opdrachtgever van dit project is de landelijk portefeuillehouder CCB, PC Art10-2E
- Opdrachtnemer is het Afdelingshoofd Politiemiddelen van de Directie FM, Art10-2E, te ondersteunen door senior adviseur Art10-2E.
- Projectleiding wordt in handen gegeven van de politieacademie, lectoraat Openbare Orde & Gevaarbeheersing, onder leiding van Art10-2E
- Werkpakket 1 wordt uitgevoerd door de Politieacademie, in samenwerking met de VU Amsterdam (Art10-2E).
- Werkpakket 2 wordt in handen gelegd van TNO (Art10-2E).
- Werkpakket 3 ligt in handen van extern adviseur / onderzoeker Art10-2E, daarbij in het onderzoek ondersteund vanuit de Politieacademie.
- Werkpakket 4 wordt qua evaluatie en monitoring belegd bij de politieacademie in samenwerking met de VU Amsterdam.
- Er zal een Stuurgroep, onder leiding van de opdrachtgever Art10-2E worden ingesteld, die zich laat adviseren door een begeleidingscommissie onder voorzitterschap van de opdrachtnemer, Art10-2E.

Randvoorwaarden

- Er is toestemming van de Chief Procurement Officer om de onderzoeksopdracht in gezamenlijkheid uit te laten voeren door de drie genoemde partijen, ieder met haar eigen verantwoordelijkheid en (wetenschappelijke) onafhankelijkheid, maar onder verantwoordelijkheid van de Nationale Politie.
- Budget voor kosten van materieel, capaciteit en ook onderzoek en analyse behoren vooraf te zijn gereserveerd. De kosten van dit onderzoek worden betaald door de Directie FM.
- De functionele, (objectief) veilige en bedrijfseconomische principes rond politie-uitrusting en bewapening, zoals in het overdrachtsdocument Modernisering Programma BUK uitgewerkt (juli 2014, p 7), dienen in acht te worden genomen.
- Ten aanzien van de pilot stroomstootwapen:
 - o De doorlooptijd van de pilot met het stroomstootwapen dient minimaal één jaar te beslaan. Deze tijd is nodig om deugdelijk ervaring op te doen en de effectiviteit van een stroomstootwapen in wisselende operationele omstandigheden en seizoenen (dikke/dunne kleding etc.) te kunnen ervaren.
 - o De deelnemers aan de pilot dienen goed voorbereid, opgeleid en getraind te zijn met het gebruiken van het stroomstootwapen.
 - o Er dient toestemming te zijn van het bevoegd gezag voor de pilot en van het Ministerie van Veiligheid en Justitie voor (tijdelijke) toestemming van gebruik van het stroomstootwapen door betreffende pilotteam(s).
- Er dient afstemming plaats te vinden, zowel in- als extern met diverse betrokken Stakeholders (directies, operatie, PDC, medezeggenschap, Ministerie, etc), om te komen tot haalbare en samenhangende advisering.

Identificatie van risico's

Hieronder een eerste aanzet van mogelijke risico's en neveneffecten die kunnen worden geïdentificeerd. In het projectplan / initiatiedocument zal hierop nader worden ingegaan.

- De pilot stroomstootwapen wordt onvoldoende in samenhang beschouwd met de uitschuifbare wapenstok in de BPZ.
- Negatieve publieke en/of politieke opinie. Het onderwerp *Less than Lethal Weapons* kan rekenen op veel voorstanders ("meer humane wapens") net als op veel tegenstanders ("martelwerktuig"). Er dient daarom nadrukkelijk aandacht te worden besteed aan maatschappelijke gevoeligheden, politieke opinies en gevoeligheden binnen de Nationale Politie. Nut, noodzaak en beeldvorming van *Less than Lethal* middelen dienen daarom zowel intern bij politie als bij externe stakeholders met aandacht te worden besproken om ongewenste neveneffecten en tegenreacties te voorkomen. Overigens maakt de publieke en politieke opinie deel uit van het police technology assessment.
- Gebrek aan financiële middelen indien de wens gaat bestaan om tot implementatie over te gaan. Het Korps heeft momenteel weinig financiële armslag.

Het **WODC rapport *Politie bewapening in perspectief*** (Kruize & Gruter, 2012) wijst uit dat er onvrede heerst bij Nederlandse agenten over de effectieve bruikbaarheid van de wapenstok en pepperspray. *“De stok is te kort om mensen op afstand te houden, straalt weinig gezag uit en een klap met de korte wapenstok maakt vaak weinig indruk (p121).* Daarbij oogt het herhaaldelijk inslaan op een dader zeer agressief en heeft een negatief imago voor de politie.

Pepperspray is ongeveer een kwart van de gevallen niet effectief: de verdachte is nog steeds in staat zich te verweren dan wel aan te vallen. De effectiviteit van pepperspray wordt, naast het feit dat een deel van de mensen niet of minder gevoelig is voor pepperspray, begrensd door het besmettingsgevaar dat er is. *Het risico is aanwezig dat de sprayende politieambtenaar zelf of collega's in aanraking komen met pepperspray (p122).* Verder wordt het gebruik van pepperspray nogal eens begrensd door weersomstandigheden *Als het flink waait of regent, dan is de kans dat de spray ook daadwerkelijk in het gezicht van de verdachte komt, immers een stuk minder (p122).* Ook blijken politiemensen op basis van ervaring zelf te hebben vastgesteld dat pepperspray in de regel minder effectief is bij mensen onder invloed van alcohol en/of drugs en daarmee dit wapen minder snel inzetten tegen deze doelgroep (p123).

Voorts komt uit dit onderzoek naar voren dat door menig politieambtenaar een kloof wordt ervaren tussen de niet-dodelijke wapens (wapenstok en pepperspray) en dodelijke (vuurwapen). *De huiver om daadwerkelijk te moeten schieten, zit er bij veel politiemensen namelijk diep in.* Door de mogelijke voordelen wordt ook met interesse gekeken naar de Taser.(p124)

Pilot uitschuifbare wapenstok in de BPZ, 2013

Om bij te dragen aan de doeltreffendheid, de legitimiteit en de veiligheid van politieoptreden in het publieke domein, in het bijzonder in uitgaansgebieden, heeft de politie de uitschuifbare wapenstok beproefd. De voormalige politieregio - nu district - IJsselland heeft deze proef uitgevoerd in de horecadiensten in binnensteden van Zwolle en Deventer, in de periode medio maart 2012 tot medio maart 2013. De ervaringen vanuit de pilot zijn positief. Mede door de gerichte training, al dan niet in groepsverband, versterkt het zijn uitgerust met de wapenstok de professionele weerbaarheid van de individuele politieambtenaar: Een slag met de uitschuifbare wapenstok heeft beduidend meer impact dan een slag met de huidige korte wapenstok. Bovendien heeft het trekken, uitschuiven en dreigen van de wapenstok een meer preventieve werking op burgers dan het trekken en dreigen met de korte wapenstok. Het oordeel van agenten over het eigen optreden in termen van uitstraling, gezag en doortastendheid is positiever geworden. Dit positievere beeld van het eigen optreden, mede dankzij het vertrouwen in het geweldsmiddel, versterkt het zelfvertrouwen, de uitstraling en het gezag van het politieoptreden;

Evaluatie Taser pilot AT

Van 1 mei 2009 tot 1 mei 2011 heeft bij de Aanhoudings- en ondersteuningseenheden van de politie en de Koninklijke marechaussee een proef plaatsgevonden met een stroomstootwapen van het merk Taser. Dit geweldsmiddel is in gebruik bij veel (specialistische) politiediensten binnen en buiten Europa. De ervaringen met de Taser tijdens de proefperiode waren zeer positief. Met een minimum aan geweld en gering letsel is men in staat om gevaarlijke (suïcidale) personen te overmeesteren. Ook het risico op letsel bij leden van de AO-eenheden wordt hierdoor verminderd. Naar aanleiding van de positieve evaluatie is besloten om het stroomstootwapen toe te voegen aan de standaardbewapening van de AO-eenheden van de politie.

Nuclear Security Summit

De werkgroep ME / Less Lethal Weapons deed, ter voorbereiding op de Nuclear Security Summit, in december 2013 niet alleen aanbevelingen over de inzet van minder letale geweldsmiddelen tijdens de NSS, maar ook het voorstel om minder letale middelen en hun plaats in het geweldsspectrum verder te onderzoeken en te beproeven. Dit aansluitend op het innovatieprogramma als benoemd in de nota

Heroriëntatie ME. Daarbij stelt deze werkgroep voor om de inzet van minder letale middelen ten behoeve van de reguliere uniformdienst nader te onderzoeken.

Heroriëntatie ME

Vanuit dezelfde heroriëntatie op de ME is in opdracht van de Strategische Beleidsgroep Conflict- en Crisisbeheersing een startnotitie opgesteld (april 2011) waarin het voorstel wordt gedaan voor de start van een innovatieprogramma waarin de effectiviteit van nieuwe (interventie)middelen, in het bijzonder “niet-letale” interventiemiddelen ten behoeve van openbare orde beheersing, nader worden verkend. Gezien maatschappelijke ontwikkelingen in combinatie met innovaties op het gebied van niet-letale bewapening kan worden geconcludeerd dat de tijd inmiddels rijp is voor introductie van alternatieven voor de vuurwapens. Daarbij valt te denken aan wapens met niet-penetrerende munitie oftewel kinetische projectielen zoals rubberen kogels, zo luidt de aanbeveling.

Modernisering Bewapening, Uitrusting & Kleding (BUK)

Ook van belang is het overdrachtsdocument Modernisering Programma BUK, welke eind 2014 door de Korpsleiding, de directeur Operatiën en de directeur Facility Management in ontvangst is genomen. Hier is aan de Directie Facility Management, afdeling politiemiddelen, de opdracht verstrekt tot het uitvoeren van onderzoek naar Non Lethal interventiemiddelen en protectiemiddelen voor de politie voor de komende 5 tot 10 jaar.

Business Case stroomstootwapen in de politiepraktijk

Voorts heeft de toenmalige Commissie Bewapening, Uitrusting en Kleding in juli 2015 een Business Case opgeleverd om toestemming te verkrijgen voor het uitvoeren van een pilot waarin het stroomstootwapen op zijn effectieve bruikbaarheid voor / in de reguliere politiepraktijk getest gaat worden door twee basisteams en een ondersteunend team van de Nederlandse Politie. De Korpsleiding heeft toentertijd besloten om een eventueel pilotproject wenselijk te vinden, maar voorlopig uit te stellen tot een nader te bepalen moment.

Brief Minister juni 2014

Tenslotte kondigde de Minister van Veiligheid en Justitie halverwege juni 2014 aan dat de politie een onderzoek zal starten naar de mogelijkheden van het gebruik van nieuwe vormen van ‘non lethal’ bewapening binnen haar taakstelling. In de brief aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van 4 juni 2014 (kenmerk 518128) staat dit als volgt verwoord:

“Hierbij zal worden onderzocht welke middelen nodig zijn om, met inachtneming van de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit, ook in de toekomst het hoofd te kunnen blijven bieden aan het geweld waarmee de politie dagelijks wordt geconfronteerd. Onderdeel van dit onderzoek zal in ieder geval zijn de mogelijkheden die het gebruik van stroomstootwapens (Taser) bieden binnen het palet van de overige geweldsmiddelen zoals de verstrekte pepperspray en de uitschuifbare wapenstok”.

Brief Minister juni 2016

In de brief van de Minister van Veiligheid en Justitie aan de Tweede Kamer d.d. 13 juni 2016 laat de Minister weten dat eind 2016 zal worden gestart met de pilot stroomstootwapen, waarbij de toepasbaarheid van dit middel getest zal worden in een andere operationele politie setting dan waarvoor dit middel al beschikbaar is gekomen (AT). Op basis van onder meer de uitkomsten van die pilot zal verdere besluitvorming plaatsvinden of, en zo ja wanneer, dit middel beschikbaar zal komen voor de basispolitiezorg.

Referentiemateriaal en relaties met andere projecten

- Besluit bewapening en uitrusting politie, 13 oktober 2012.
- Aanwijzingsbesluit bewapening en uitrusting politie 2013.
- Ambtsinstructie voor politie.
- Politiewet 2012.
- Inrichtingsplan Nationale Politie.
- Toekomstverkenningen Nationale Politie, geïnitieerd door de directie Strategie en Beleid.
- Programma professioneel optreden (o.l.v. Peijde de Meij, directeur directie Operatie).
- Programma Versterking Professionele Weerbaarheid.
- Stelselherziening geweldsaanwending politie.
- Traject "Politieagent van de toekomst".
- Peer review, onder begeleiding van de PA, binnen horecateams in Nederland.
- Project Herziening ME regeling.
- Ontwikkeling van Ondersteuningsgroepen, waarbij de BPZ complexe aanhoudingen verricht.
- Startnotitie Zintuigbeïnvloedende interventiemiddelen: een inventarisatie van de behoefte aan aanvullende, niet-letale interventiemiddelen voor openbare orde beheersing, Art10-2E en Art 10-2E, i.o.v. SBG CCB, april 2011 (concept)
- Oplegnota Korpsleidingoverleg, Pilot stroomstootwapen in de BPZ (less Lethal bewapening), Art 10-2E en Art10-2E, maart 2014.
- Rapport De Nationale Ombudsman, Verantwoord politiegeweld, juni 2013
- Amnesty (2015). *Use of Force. Guidelines for the implementation of the UN Basic Principles on the use of force and firearms by law enforcement officials*. Amsterdam: Amnesty International.

Bronnen

- Adang & Mensink, Elsevier "Spray!" Een nieuw geweldmiddel voor de Nederlandse politie.
- Adang & Mensink (2003). De invoering van pepperspray bij de Nederlandse politie. "Ik wil dit nooit meer meemaken"., Politieacademie, Apeldoorn.
- Adang (2009). Boven de pet, een onderzoek naar grootschalige ordehandhaving in Nederland, Politie & Wetenschap / Politieacademie.
- Brief *Bewapening en kleding politie* aan de Voorzitter van de Tweede Kamer, kenmerk 518128, I.W. Opstelten, Minister van Veiligheid en Justitie, 4 juni 2014.
- Brief *Bewapening politie* aan de Voorzitter van de Tweede Kamer, kenmerk 771747, G.A. van der Steur, Minister van Veiligheid en Justitie, 13 juni 2016.
- Business Case Pilot stroomstootwapen in de BPZ, juli 2013.
- Esman, C. en Adang, O. (2013); *Evaluatie Taser Pilot*. Politieacademie, lectoraat Openbare Orde & Gevaarsbeheersing, Apeldoorn.
- Kruize, P. en P. Gruter (2012); *Politiële bewapening in perspectief, over gebruik en effectiviteit van pepperspray en wapenstok*.
- Kuus, A (2016) Literature Review Less lethal weapons seen from a historical perspective in a Dutch police context., student Politieacademie
- Meulen, S. van, E. Bromlewe en J. Timmer (2013); *De uitschuifbare wapenstok in de basispolitiezorg: een evaluatie van de proef met de uitschuifbare wapenstok bij de politie in Zwolle en Deventer*. Lectoraat Veiligheid en Sociale cohesie, Christelijke Hogeschool Windesheim.
- Minder letale middelen, proportionele en subsidiaire invulling van lacunes binnen het dynamisch geweldspectrum van Riot-control, 13-12-2013.
- Nota Heroriëntatie ME. Strategische Beleidsgroep Conflict- en Crisisbeheersing, 2010.
- Overdrachtsdocument Modernisering Programma BUK, juli 2014.
- Uitwerking Nota Heroriëntatie Mobiele Eenheid, RKC d.d. 30 mei 2012.
- Timmer, J. en Visser (2014). Geweld in politiewerk, paper over geweld van en tegen de politie. In Handboek Politie, Kluwer.
- Timmer, J. (2015). Politiegeweld onder vuur. Het tijdschrift voor de Politie, jg 77, 8 - 15.